

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

του Σχεδίου Νόμου

«Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς την οδηγία 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18.6.2009 σχετικά με την «επιβολή ελαχίστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών» προκειμένου να καταπολεμηθεί η παράνομη μετανάστευση και λοιπές διατάξεις».

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου

Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς την οδηγία 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18.6.2009 σχετικά με την «επιβολή ελαχίστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών» προκειμένου να καταπολεμηθεί η παράνομη μετανάστευση και λοιπές διατάξεις.

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Σκοπός του παρόντος σχεδίου νόμου είναι η ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18.6.2009 «σχετικά με την επιβολή ελαχίστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών», η οποία απαγορεύει την απασχόληση παράνομα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών με στόχο την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης.

Η Οδηγία η οποία εντάσσεται στην προσπάθεια της Ε.Ε. να αναπτύξει μία ολοκληρωμένη πολιτική για τη μετανάστευση ξεκινά από την παρατήρηση ότι ένας από τους παράγοντες που ενθαρρύνουν την παράνομη μετανάστευση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η δυνατότητα εύρεσης παράνομης εργασίας^{1,2}. Σκοπός της Οδηγίας είναι να μειωθεί αυτός ο παράγοντας έλξης, αντιμετωπίζοντας την απασχόληση των πολιτών τρίτων χωρών που βρίσκονται παράνομα στην Ε.Ε. και να διασφαλίσει ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει αντίστοιχες κυρώσεις για τους εργοδότες που απασχολούν υπηκόους τρίτων χωρών που βρίσκονται παράνομα στο έδαφος τους και τις εφαρμόζουν αποτελεσματικά.

2. Βασική διάταξη του νόμου είναι η γενική απαγόρευση της απασχόλησης πολιτών τρίτων χωρών που βρίσκονται παράνομα στο έδαφος της χώρας.

¹ Αιτιολογική σκέψη (2) της Οδηγίας

² Commission of the European Communities, Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council, providing for sanctions against employers of illegally staying third-country nationals, COM (2007) 249 final 2007/0094 (COD)

Οι παραβιάσεις αυτής της απαγόρευσης τιμωρούνται με κυρώσεις (κυρίως διοικητικής φύσεως) καθώς και με αποκλεισμό από δημόσιες συμβάσεις και παροχές. Σε σοβαρές περιπτώσεις προβλέπονται και ποινικές ευθύνες. Για να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική εφαρμογή αυτής της απαγόρευσης, οι εργοδότες υποχρεούνται να ελέγχουν την κατοχή έγκυρης άδειας διαμονής ή άλλου έγκυρου τίτλου διαμονής πριν να απασχολήσουν έναν πολίτη τρίτης χώρας ενώ παράλληλα η διαδικασία για την υποβολή καταγγελιών διευκολύνεται και προβλέπονται συνεχείς τακτικοί και έκτακτοι έλεγχοι.

Οι διατάξεις της Οδηγίας είναι αφιερωμένες στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης προς την Ε.Ε. Επομένως, νομική βάση της Οδηγίας είναι το άρθρο 63 (3)(B) της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σύμφωνα με το οποίο το Συμβούλιο μπορεί να θεσπίζει μέτρα για τη μεταναστευτική πολιτική στους τομείς παράνομης μετανάστευσης και παράνομης διαμονής. Αυτή η νομική βάση δεν καλύπτει τα μέτρα σχετικά με τους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ε.Ε. αλλά εργάζονται κατά παράβαση του καθεστώτος διαμονής τους (π.χ. φοιτητές τρίτων χωρών). Επομένως η αντιμετώπιση αυτών των περιπτώσεων δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής αυτού του νόμου. (βλ. και αιτιολογική σκέψη 5 της Οδηγίας).

Στην ελληνική έννομη τάξη το άρθρο 86 του νόμου 3386/2005 «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει³, προβλέπει διατάξεις σχετικά με τις υποχρεώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων πολιτών τρίτων χωρών και κυρώσεις στις περιπτώσεις που οι διατάξεις δεν τηρούνται. Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο δημιουργείται ένα πληρέστερο νομοθετικό πλαίσιο για την πιο αποτελεσματική καταπολέμηση της παράνομης απασχόλησης.

3. Με τον παρόντα νόμο επιδιώκεται συμπληρωματικά η καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας καθώς η απασχόληση των παράνομα ευρισκόμενων αλλοδαπών είναι μέρος του ευρύτερου προβλήματος της αδήλωτης εργασίας (Αιτιολογική σκέψη 33 της Οδηγίας).

³ Το συγκεκριμένο άρθρο τροποποιήθηκε με το άρθρο 44, παρ 4 του ν. 3801/2009.

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Το παρόν σχέδιο νόμου διαρθρώνεται σε τέσσερα Κεφάλαια με 17 άρθρα. Στο πρώτο Κεφάλαιο που περιλαμβάνει τις Γενικές διατάξεις (άρθρα 1-3) ενσωματώνονται οι διατάξεις της Οδηγίας που αφορούν το αντικείμενο, το πεδίο εφαρμογής και τους ορισμούς. Στο δεύτερο Κεφάλαιο που περιλαμβάνει τις Ειδικές Διατάξεις (άρθρα 4-13) θεσπίζονται οι υποχρεώσεις των εργοδοτών, οι κυρώσεις, τα μέσα προστασίας των αλλοδαπών και ο ρόλος του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας. Το τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τις λοιπές διατάξεις, ήτοι την τροποποίηση του άρθρου 14 του ν. 3386/2005. Τέλος, στο τέταρτο Κεφάλαιο περιλαμβάνονται οι καταργούμενες και οι μεταβατικές διατάξεις, καθώς και η ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος (άρθρα 15-17).

Κεφάλαιο Α' - Γενικές Διατάξεις

Με το πρώτο άρθρο αποσαφηνίζεται κατ' αρχήν ότι σκοπός του σχεδίου νόμου είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18.6.2009, «σχετικά με την επιβολή ελαχίστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών» (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 168/24/30.6.2009), που εφεξής καλείται η Οδηγία.

Με το άρθρο 2 εισάγονται, για τους σκοπούς του νόμου, οι ορισμοί του πολίτη τρίτης χώρας, του παράνομα διαμένοντος, της απασχόλησης, της παράνομης απασχόλησης, του παράνομα απασχολούμενου, του εργοδότη, του υπεργολάβου, του νομικού προσώπου, της επιχείρησης προσωρινής απασχόλησης. Επίσης ορίζονται οι ιδιαίτερα καταχρηστικοί όροι εργασίας και οι αποδοχές πολίτη τρίτης χώρας που διαμένει παράνομα, όπως προβλέπονται στην Οδηγία.

Το άρθρο 3 περιέχει την κεντρική διάταξη του νόμου η οποία είναι η γενική απαγόρευση της απασχόλησης των πολιτών τρίτων χωρών που δεν έχουν δικαίωμα να διαμένουν στη χώρα. Στη δεύτερη παράγραφο προβλέπεται ρητά ότι η παράβαση αυτής της απαγόρευσης επιφέρει τις κυρώσεις και τα μέτρα που ορίζει το σχέδιο νόμου. Στην τρίτη παράγραφο γίνεται ειδική αναφορά στους παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών η επιστροφή των οποίων έχει ανασταλεί, και ορίζεται ότι μπορούν να απασχολούνται

μόνο εφόσον αυτό τους επιτραπεί σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που θέτει η ελληνική νομοθεσία.

Κεφάλαιο Β' - Ειδικές Διατάξεις

Το άρθρο 4 προσδιορίζει τις υποχρεώσεις των εργοδοτών. Στην πρώτη παράγραφο προβλέπεται καταρχήν ότι οι εργοδότες υποχρεούνται πριν απασχολήσουν πολίτη τρίτης χώρας να ζητούν την κατοχή και υποβολή σε αυτούς έγκυρης άδειας διαμονής ή άλλου έγκυρου τίτλου διαμονής. Θα πρέπει, επίσης, να διατηρούν αντίγραφο της άδειας διαμονής ή του άλλου τίτλου διαμονής κατά τη διάρκεια της απασχόλησης του πολίτη τρίτης χώρας και να ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές για την απασχόληση του.

Στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 4 προβλέπεται ότι οι ειδικότερες υποχρεώσεις των εργοδοτών που πρόκειται να απασχολήσουν υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίες προβλέπονται στην ελληνική νομοθεσία εξακολουθούν να ισχύουν. Με την παράγραφο αυτή διευκρινίζεται και καθίσταται σαφές ότι οι υποχρεώσεις των εργοδοτών που προβλέπονται στο νόμο 3386/2005, δηλαδή να προσλαμβάνουν και να απασχολούν υπηκόους τρίτων χωρών εφόσον αυτοί έχουν άδεια διαμονής για εργασία ή άδεια διαμονής και έγκριση πρόσβασης στην αγορά εργασίας ή άδεια διαμονής που παρέχει πρόσβαση στην αγορά εργασίας ή βεβαίωση της παραγράφου 3 του άρθρου 11 του νόμου αυτού ότι έχουν καταθέσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοση της, δηλαδή η υποχρέωση των εργοδοτών να αξιώνουν συγκεκριμένα άδεια διαμονής για εργασία εξακολουθεί να ισχύει. Μόνο έγκυρη άδεια διαμονής, χωρίς δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας δεν απαλλάσσει τον εργοδότη από την ευθύνη του που προβλέπεται στις διατάξεις της νομοθεσίας.

Στην τρίτη παράγραφο του άρθρου 4, ο έλεγχος της τήρησης των υποχρεώσεων των εργοδοτών που προβλέπονται στην πρώτη παράγραφο, ανατίθεται στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.Ε.Π.Ε).

Στην τέταρτη παράγραφο προβλέπεται ότι η αρμοδιότητα ελέγχου του ΣΕΠΕ δεν θίγει την αρμοδιότητα ελέγχου άλλων αρμοδίων αρχών (π.χ. αστυνομικές αρχές κτλ), αλλά προβλέπεται συνεργασία των οργάνων αυτών με το ΣΕΠΕ. Κάθε αρχή που διενεργεί ελέγχους και διαπιστώνει μη τήρηση προβλεπόμενων υποχρεώσεων της πρώτης παραγράφου, θα συντάσσει διαπιστωτική πράξη ελέγχου, την οποία κοινοποιεί αμελλητί στο Σ.Ε.Π.Ε. Στο τελευταίο εδάφιο της τέταρτης παραγράφου προβλέπονται συγκεκριμένες προθεσμίες εντός των οποίων το Σ.Ε.Π.Ε. οφείλει να

ενεργήσει και να επιβάλει στον παραβάτη εργοδότη τις διοικητικές κυρώσεις ενώ αν συντρέχει και λόγος ποινικής ευθύνης να υποβάλει και μηνυτήρια αναφορά. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την κοινοποίηση από την πλευρά του Σ.Ε.Π.Ε. της απόφασης επιβολής κυρώσεων στην άλλη αρχή.

Η πέμπτη παράγραφος προβλέπει τη δυνατότητα έκδοσης κοινής υπουργικής απόφασης, των υπουργών Εσωτερικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, με την οποία θα επαναπροσδιορίζονται οι υποχρεώσεις των εργοδοτών, αναφορικά με το χρόνο τήρησης των αντιγράφων της άδειας διαμονής, το χρόνο ενημέρωση των αρχών για την απασχόληση του πολίτη τρίτης χώρας καθώς και οι αρχές προς τις οποίες θα γίνεται η ενημέρωση. Η εξουσιοδοτική αυτή διάταξη βρίσκει έρεισμα στο σχετικό άρθρο 4 της Οδηγίας το οποίο δίνει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προσδιορίζουν το χρόνο τήρησης των αντιγράφων και ενημέρωσης των αρμοδίων αρχών.

Στην έκτη παράγραφο του άρθρου 4 υπάρχει πρόβλεψη σχετικά με τα πλαστά έγγραφα. Οι εργοδότες οι οποίοι έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο σχέδιο νόμου, δεν ευθύνονται παρά μόνο αν γνώριζαν ότι το έγγραφο που παρουσιάστηκε σαν έγκυρη άδεια ή τίτλος διαμονής ήταν πλαστογραφημένο ή παραποιημένο.

Στο άρθρο 5 θεσπίζονται αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις, όπως επιβάλλεται από την Οδηγία (άρθρο 5). Οι κυρώσεις αυτές σύμφωνα με την Οδηγία πρέπει να περιλαμβάνουν χρηματικές κυρώσεις και πληρωμή των εξόδων επιστροφής του παράνομα απασχολούμενου.

Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 5 του σχεδίου νόμου προσδιορίζεται το ύψος της χρηματικής κύρωσης για κάθε παρανόμως διαμένοντα απασχολούμενο πολίτη τρίτης χώρας στο ποσό των 5000 ευρώ, ενώ λαμβάνεται υπόψη και η περίπτωση υποτροπής κατά την οποία το ύψος της χρηματικής κύρωσης διπλασιάζεται. Επειδή οι παραβιάσεις αυτές είναι αυταπόδεικτες επιβάλλονται από τους Επιθεωρητές άμα τη διαπιστώσει τους κατά δέσμια αρμοδιότητά τους.

Το ανωτέρω ποσό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

Στη δεύτερη παράγραφο προβλέπεται οικονομική επιβάρυνση του εργοδότη με τα έξοδα επιστροφής του πολίτη τρίτης χώρας στη χώρα καταγωγής ή προέλευσης. Για τη ρύθμιση της διαδικασίας εισπραξης των εξόδων αυτών (τρόπος και όργανα) προβλέπεται η έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

Στην τρίτη παράγραφο προβλέπεται δικαστική προστασία του εργοδότη και δικαίωμα άσκησης προσφυγής κατά της απόφασης επιβολής της χρηματικής κύρωσης ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου. Η προσφυγή κοινοποιείται με ποινή απαραδέκτου και στο ΣΕΠΕ.

Στην τέταρτη παράγραφο προβλέπεται ότι σε περίπτωση που ο εργοδότης δεν τηρεί τις υποχρεώσεις α και β της παραγράφου 1 επιβάλλεται από την ελεγκτική αρχή που πραγματοποίησε τον έλεγχο χρηματική κύρωση ανάλογα με τη νομοθεσία που τη διέπει. Σε περίπτωση που έλεγχος πραγματοποιήθηκε από όργανο του Σ.Ε.Π.Ε επιβάλλεται χρηματική κύρωση 500 ευρώ για κάθε υποχρέωση από τις ανωτέρω που δεν έχει τηρηθεί. Η συγκεκριμένη διάταξη έχει ως στόχο την επιβολή μειωμένης χρηματικής ποινής στην περίπτωση που ο εργοδότης απασχολεί νόμιμα πολίτη τρίτης χώρας αλλά δεν έχει τηρήσει όλες τις υποχρεώσεις του και συγκεκριμένα δεν έχει κρατήσει αντίγραφο της άδειας διαμονής ή δεν έχει ενημερώσει τις αρχές.

Στην πέμπτη παράγραφο προβλέπεται ότι όταν ο εργοδότης δεν τηρεί τις ειδικότερες υποχρεώσεις σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 4, π.χ. όταν απασχολεί πολίτη τρίτης χώρας ο οποίος έχει άδεια διαμονής η οποία όμως δεν του παρέχει δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας, επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπει η εθνική νομοθεσία.

Το άρθρο 6 εισάγει υποχρέωση του εργοδότη προς καταβολή των οφειλόμενων αμοιβών στον πολίτη τρίτης χώρας, καθώς και των οφειλόμενων εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και των φόρων.

Επίσης, προσδιορίζεται η έννοια του κατώτατου συμφωνημένου επιπέδου αποδοχών, ορίζεται η υποχρέωση του εργοδότη να καταβάλει κάθε εισφορά και φόρο που θα κατέβαλε για νόμιμα απασχολούμενο πολίτη τρίτης χώρας και ορίζεται η υποχρέωση καταβολής κάθε δαπάνης που απαιτήθηκε για την αποστολή των καθυστερούμενων αμοιβών στον πολίτη τρίτης χώρας

εφόσον αυτός έχει επιστρέψει ή υποχρεωθεί να επιστρέψει στη χώρα του ή στη χώρα που διαμένει κατά το χρόνο αποστολής. Στην παράγραφο 2 προβλέπεται η κατοχύρωση των δικαιωμάτων της δικαστικής προστασίας και αξίωσης καταβολής των οφειλομένων προς τους υπηκόους τρίτης χώρας και η εκτέλεση των σχετικών δικαστικών αποφάσεων ακόμη και αν έχουν επιστρέψει στη χώρα τους. Στόχος των διατάξεων αυτών είναι η εφαρμογή του άρθρου 6 παράγραφος 2 της Οδηγίας.

Στην παράγραφο 3 προσδιορίζεται ότι η σχέση απασχόλησης διήρκεσε τουλάχιστον τρεις μήνες, εκτός εάν ο εργοδότης ή ο εργαζόμενος αποδείξουν το αντίθετο. Με τη διάταξη αυτή εφαρμόζεται το άρθρο 6 παράγραφος 3 της Οδηγίας που προβλέπει ότι η σχέση εργασίας κατά τεκμήριο θεωρείται ότι διήρκεσε τρεις μήνες, εκτός αν μεταξύ άλλων ο εργοδότης ή ο εργαζόμενος αποδείξουν το αντίθετο.

Στην παράγραφο 4 προβλέπεται η δυνατότητα των παρανόμως απασχοληθέντων πολιτών τρίτων χωρών να εισπράξουν και να εξάγουν όλες τις καθυστερούμενες αμοιβές της παραγράφου 1 εδάφιο α, που ανακτώνται δικαστικώς ή εξωδικώς από τους εργοδότες τους. Επειδή ενδέχεται να έχουν ελλιπή γνώση σε σχέση με τα δικαιώματά τους, προβλέπεται να ενημερώνονται πριν από κάθε απόφαση για επιστροφή στη χώρα τους, στη γλώσσα τους ή σε γλώσσα αντιληπτή από αυτούς για τα δικαιώματά τους (σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας).

Στο άρθρο 7 εισάγονται σωρευτικά με τις λοιπές διοικητικές κυρώσεις περαιτέρω κυρώσεις κατά των εργοδοτών. Στην περίπτωση Α αποτελεί νέα ρύθμιση η εισαγωγή της κύρωσης του αποκλεισμού από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις ή επιδοτήσεις, του αποκλεισμού από όλες τις δημόσιες συμβάσεις όπως οι τελευταίες ορίζονται στο άρθρο 1 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31/3/2004 (Περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών) και συγχρόνως εισάγεται η δυνατότητα προσωρινής ή οριστικής ανάκλησης της άδειας λειτουργίας των εγκαταστάσεων. Στην περίπτωση Β προβλέπεται η προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή του συνόλου της επιχείρησης για διάστημα έως τρεις ημέρες με αιτιολογημένη πράξη της αρμόδιας Υπηρεσίας του ΣΕΠΕ. Προβλέπεται επίσης και η δυνατότητα προσωρινής άνω των τριών ημερών ή ακόμα και οριστική διακοπή λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος

ή του συνόλου της επιχείρησης με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του αρμόδιου Επιθεωρητή εργασίας.

Με τον τρόπο αυτό ο έλληνας νομοθέτης λαμβάνει μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 7 της Οδηγίας, κατά το οποίο τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν προβλέψει την ύπαρξη και άλλων μέτρων πέρα των χρηματικών κυρώσεων στα οποία θα υπόκεινται οι εργοδότες που απασχολούν παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών.

Το άρθρο 8 λαμβάνοντας υπόψη τη συχνή χρήση της υπεργολαβίας σε ορισμένους τομείς, προβλέπει ευθύνη του εργολάβου ο οποίος σε περίπτωση απασχόλησης παράνομα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών από τον υπεργολάβο, είναι υπόχρεος αλληλεγγύως, απεριορίστως και εις ολόκληρο με τον εργοδότη(υπεργολάβο) για την καταβολή των καθυστερούμενων οφειλών αλλά και των χρηματικών κυρώσεων.

Στην δεύτερη παράγραφο ορίζεται ότι ο εργολάβος αλλά και όλοι οι ενδιαμέσοι εργολάβοι, που γνώριζαν ότι ο εργοδότης υπεργολάβος απασχολούσε παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών, ευθύνονται στην καταβολή των οφειλομένων όπως προσδιορίζονται στην παρ.1 . Στην τρίτη παράγραφο προσδιορίζεται ότι οι εργολάβοι ή οι υπεργολάβοι που αναλαμβάνουν με την δέουσα επιμέλεια τις υποχρεώσεις τους δεν θεωρούνται υπεύθυνοι για τις οφειλές που αναφέρονται στις παρ, 1 και 2.

Με τις ανωτέρω διατάξεις ενσωματώνεται το άρθρο 8 της Οδηγίας που αφορά την ευθύνη των προσώπων στις περιπτώσεις υπεργολαβίας.

Στο άρθρο 9 κατοχυρώνεται το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης του εργοδότη πριν από την επιβολή οποιασδήποτε κύρωσης ή μέτρου, των άρθρων 7 και 8 κατά τις προβλέψεις και τις προθεσμίες (τουλάχιστον 5 ημέρες πριν την ακρόαση) του άρθρου 6 παρ. 1 και 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999). Επίσης προβλέπεται δικαστική προστασία του εργοδότη με την άσκηση προσφυγής ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου.

Στο άρθρο 10 προβλέπεται σε συγκεκριμένες σοβαρές περιπτώσεις η επιβολή ποινικών κυρώσεων. Σύμφωνα με την Οδηγία, (αιτιολογική σκέψη (21)), η πείρα έχει αποδείξει ότι οι διοικητικές κυρώσεις δεν επαρκούν για να

εξασφαλίσουν την πλήρη τήρηση της απαγόρευσης της απασχόλησης των παράνομα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών και η τήρηση των κανόνων πρέπει να ενισχυθεί με την εφαρμογή ποινικών κυρώσεων. Με τη διάταξη αυτή ενσωματώνεται τα άρθρα 9 και 10 της Οδηγίας που υποχρεώνουν τα κράτη να προβλέπουν ποινικές κυρώσεις στην εθνική νομοθεσία στην περίπτωση σοβαρών περιπτώσεων. Ως σοβαρές περιπτώσεις αναφέρονται οι κατ' εξακολούθηση παραβάσεις, η παράνομη απασχόληση σημαντικού αριθμού πολιτών τρίτων χωρών, η απασχόληση με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας, η απασχόληση ανήλικων παράνομα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών, και η περίπτωση που εργοδότης γνωρίζει ότι απασχολεί παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Στις ανωτέρω περιπτώσεις ανεξάρτητα από την επιβολή διοικητικών κυρώσεων, επιβάλλονται και ποινικές κυρώσεις και η ποινική δίωξη ασκείται σε κάθε περίπτωση αυτεπαγγέλτως. Στις περιπτώσεις κατ' εξακολούθηση παραβάσεων ή/και απασχόλησης σημαντικού αριθμού πολιτών τρίτων χωρών ή/και απασχόλησης με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας επιβάλλεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον πέντε μηνών. Όποιος απασχολεί παράνομα διαμένοντες ανήλικους πολίτες τρίτων χωρών τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών.

Τέλος σε περίπτωση που ο εργοδότης γνωρίζει ότι απασχολεί παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων τιμωρείται με την προβλεπόμενη στη παρ. 3 του άρθρου 323^A του Ποινικού Κώδικα ποινή, εκτός αν για τον ίδιο απασχολούμενο και την ίδια πράξη έχει ήδη ασκηθεί σε βάρος του ποινική δίωξη ή έχει ήδη καταδικασθεί βάσει του ίδιου άρθρου του Π.Κ.

Στην πέμπτη παράγραφο του άρθρου 10 ορίζεται το Σ.Ε.Π.Ε. ως η αρμόδια αρχή για την υποβολή μηνυτήριας αναφοράς στις αρμόδιες εισαγγελικές Αρχές, σε περίπτωση που ισχύει μια από τις παραβάσεις της παραγράφου 1, ή των παραγράφων 2 και 3.

Στο άρθρο 11 προβλέπεται διευκόλυνση των καταγγελιών προκειμένου να καταστεί πιο αποτελεσματική η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου. Στην πρώτη παράγραφο λαμβάνοντας υπόψη ότι ο παράνομα απασχολούμενος ενδέχεται να μη γνωρίζει τα δικαιώματά του ή να βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια ή και ανασφάλεια, προβλέπεται ότι είτε ο ίδιος είτε αντί αυτού μετά από αίτηση του, τα κατά τόπους εργατικά κέντρα μπορούν να ασκήσουν κατά του εργοδότη κάθε καταγγελία που προβλέπεται.

Στην δεύτερη παράγραφο προβλέπεται ότι η συνδρομή σε υπηκόους τρίτων χωρών για την υποβολή της καταγγελίας δεν αποτελεί υποβοήθηση του παράνομα απασχολούμενου σε παράνομη είσοδο, διέλευση ή διαμονή στη χώρα. Με τη διάταξη αυτή επιδιώκεται η προστασία των τρίτων που συνδράμουν τον πολίτη τρίτης χώρας για την άσκηση της καταγγελίας που προβλέπεται στις διατάξεις του νομοσχεδίου, από τις κυρώσεις που προβλέπονται στις περιπτώσεις υποβοήθησης σε παράνομη είσοδο, διέλευση και διαμονή, και ενσωματώνεται η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 13 της Οδηγίας.

Στο άρθρο 12 προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 44 του ν. 3386/2005 (ΦΕΚ 212 Α), όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 42 παρ. 1 εδ. ε του ν. 3907/2011(ΦΕΚ 7 Α), στις περιπτώσεις πολιτών τρίτων χωρών που έχουν υποστεί ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας ή είναι ανήλικοι και συνεργάζονται κατά την ποινική διαδικασία κατά του εργοδότη τους. Με το συγκεκριμένο άρθρο ενσωματώνεται η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 13 της Οδηγίας και επιδιώκεται η συμπλήρωση του μηχανισμού καταγγελιών καθώς η παρουσία των πολιτών τρίτης χώρας είναι σημαντική για την ποινική διαδικασία. Η ανωτέρω άδεια διαμονής μπορεί να χορηγηθεί ακόμη και όταν ο παράνομα απασχολούμενος αλλοδαπός δεν συνεργάζεται με τις δικωτικές αρχές, εφόσον ο αρμόδιος εισαγγελέας πρωτοδικών κρίνει κατόπιν σύμφωνης γνώμης του εισαγγελέα εφετών, ότι δεν συνεργάζεται λόγω απειλών κατά προσώπων της οικογένειάς του.

Στη δεύτερη παράγραφο προβλέπεται υποχρέωση των αρμοδίων αρχών να ενημερώνουν τον πολίτη τρίτης χώρας, που έχει κριθεί ότι απασχολήθηκε με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας ή ως ανήλικος, ότι δικαιούται να υποβάλει αίτημα για να του χορηγηθεί άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους.

Στην τρίτη παράγραφο γίνεται ιδιαίτερη μνεία στην παράνομη απασχόληση ανηλίκου πολίτη τρίτης χώρας που είναι ασυνόδευτος και στις ενέργειες που οφείλουν να προβούν οι εισαγγελικές αρχές για να προσδιορίσουν την ταυτότητα του, την ιθαγένειά του και να εξασφαλισθεί η νομική εκπροσώπηση του. Επίσης, ο αρμόδιος εισαγγελέας, εάν δεν βρεθεί η οικογένειά του ή αν ο επαναπατρισμός του δεν εξυπηρετεί το συμφέρον του ανηλίκου, μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του μέχρι την έκδοση της απόφασης από το δικαστήριο, ενώ πρέπει να ζητά και το διορισμό Επιτρόπου σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1532, 1534, 1592 του Αστικού Κώδικα.

Στην τέταρτη παράγραφο προβλέπεται ότι εφόσον τα πρόσωπα που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και εφόσον το κρίνει ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών διασφαλίζονται ικανές συνθήκες διαβίωσης.

Στην πέμπτη παράγραφο υπάρχει πρόβλεψη για την προστασία και την ασφάλεια των προαναφερόμενων θυμάτων, ενώ οι αρμόδιες εισαγγελικές, δικαστικές και αστυνομικές αρχές, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις, φροντίζουν για την παροχή υπηρεσιών μετάφρασης και διερμηνείας όταν αγνοούν την ελληνική γλώσσα και για την ενημέρωσή τους σχετικά με τα δικαιώματά τους, τις υπηρεσίες που τους παρέχονται και για κάθε αναγκαία νομική βοήθεια.

Στην έκτη παράγραφο προβλέπεται ότι η άδεια διαμονής που χορηγείται μπορεί να παραταθεί για ισόχρονο διάστημα εφόσον κρίνεται σκόπιμη η παράταση της διαμονής του πολίτη τρίτης χώρας προς διευκόλυνση της διενεργούμενης έρευνας ή της ποινικής διαδικασίας.

Τέλος στην παράγραφο 7 του άρθρου 12 προβλέπονται λόγοι μη ανανέωσης ή ανάκλησης της άδειας διαμονής που έχει χορηγηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. Οι λόγοι αυτοί συνδέονται με το πρόσωπο του δικαιούχου (όταν επανασυνδέει τις σχέσεις του με τους δράστες των πράξεων που έχει καταγγείλει, όταν η καταγγελία του ήταν δόλια ή καταχρηστική, όταν συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης ή ασφάλειας) ή με την περάτωση της ποινικής διαδικασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 ή 47 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ή με την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης.

Στο άρθρο 13 προβλέπονται τα μέτρα που θα εξασφαλίσουν τη διεξαγωγή αποτελεσματικών και επαρκών επιθεωρήσεων σύμφωνα με το άρθρα 14, 15 και 16 και την αιτιολογική σκέψη 28,29 και 30 της Οδηγίας και οι οποίες ανατίθενται στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας. Για το σκοπό αυτό, με την πρώτη παράγραφο, προστίθενται στο ν. 3996/2011 (ΦΕΚ 170 Α) που αφορά στην Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, και συγκεκριμένα στο άρθρο 2 παρ. 2 που αναφέρονται οι αρμοδιότητες του ΣΕΠΕ, τρεις αρμοδιότητες: Η τήρηση μητρώου εργοδοτών στους οποίους έχει επιβληθεί διοικητική κύρωση για παράβαση της απαγόρευσης της απασχόλησης παράνομα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών, η διενέργεια τακτικών και έκτακτων επιθεωρήσεων με βάση κυρίως ανάλυση κινδύνου (όπως προβλέπει η παρ. 2 του άρθρου 14 της Οδηγίας) και η κοινοποίηση στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης των επιθεωρήσεων που πραγματοποιούνται κάθε έτος, τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο και σε ποσοστό των εργαζομένων κάθε κλάδου.

Στην δεύτερη παράγραφο προβλέπεται ότι ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, κοινοποιεί κάθε έτος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις επιθεωρήσεις που πραγματοποιήθηκαν από το Σ.Ε.Π.Ε., τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο και σε ποσοστό εργαζομένων κάθε κλάδου, όπως απαιτεί το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 14 της Οδηγίας. Επίσης ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης αποστέλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή οποιαδήποτε πληροφορία απαιτείται για την κατάρτιση της έκθεσης που υποβάλει η Επιτροπή κάθε τρία χρόνια στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την Οδηγία, όπως απαιτεί η παρ. 2 του άρθρου 16 της Οδηγίας που αναφέρεται στις Εκθέσεις.

Κεφάλαιο Γ' - Λοιπές διατάξεις

Το άρθρο 14 αποσκοπεί στην ταυτοποίηση καθώς και την καταγραφή των παράνομα διαμενόντων μεταναστών στη χώρα μας οι οποίοι, αν και ενταγμένοι στον κοινωνικό ιστό, δεν υπάρχουν «τυπικά», με αποτέλεσμα να ζουν και να εργάζονται για πολλά χρόνια στο «σκοτάδι». Προκειμένου λοιπόν το κράτος να γνωρίζει ποιοι είναι και που κινούνται και παράλληλα να καταπολεμήσει την εισφοροδιαφυγή που προκύπτει από την αδήλωτη παρουσία και εργασία τους προτείνεται οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στη χώρα τουλάχιστον για ένα έτος και που εργάζονται σε γεωργικές ή κτηνοτροφικές εργασίες, ή ως κατ' οίκον αποκλειστικοί νοσοκόμοι ή οικιακοί βοηθοί, ή καθαριστές - καθαρίστριες με σχέση εξαρτημένης εργασίας, σε έναν ή περισσότερους σταθερούς εργοδότες, να υπάγονται στο καθεστώς προσωπικής μετάκλησης για απασχόληση με σχέση εξαρτημένης εργασίας.

Συγκεκριμένα, οι πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στη Χώρα μας μπορούν να εμφανισθούν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσης, αυτοπροσώπως στις αρμόδιες για θέματα αλλοδαπών Αστυνομικές Αρχές, μαζί με τον εργοδότη τους και να καταγραφούν (καταγραφή στοιχείων, λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και κατάθεση φωτογραφίας προδιαγραφών διαβατηρίου).

Η παρουσία των ενδιαφερόμενων πολιτών τρίτης χώρας στο ελληνικό έδαφος τουλάχιστον για ένα (1) έτος πριν από την ημερομηνία έναρξης της παρούσης, αποδεικνύεται από υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 (Α' 75) που υποβάλει ο εργοδότης τους και ένας ακόμα μάρτυρας, Έλληνας πολίτης. Στη συνέχεια εκδίδεται για το συγκεκριμένο αλλοδαπό απόφασης επιστροφής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 3907/2011 και μπαίνει σε

καθεστώς οικειοθελούς αναχώρησης από την Ελλάδα μέσα σε έξι μήνες από την έκδοση. Κατά το διάστημα αυτό ο πολίτης τρίτης χώρας έχει προσωρινό δικαίωμα νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα και πρόσβασης στην απασχόληση, τηρουμένων των σχετικών διατάξεων της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας.

Αμέσως μετά την οικειοθελή αναχώρηση του αλλοδαπού και μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών, ο εργοδότης δύναται να καταθέσει αίτηση για προσωπική μετάκληση του συγκεκριμένου πολίτη τρίτης χώρας σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στην παρούσα διάταξη και ο τελευταίος να μπει στην Ελλάδα με νόμιμη θεώρηση εισόδου διάρκειας ενός έτους, που θα του παρέχει και πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Το παραπάνω καθεστώς δεν παραπέμπει σε καθεστώς νομιμοποίησης του υπηκόου τρίτης χώρας, δεδομένου ότι ο χρόνος παραμονής δεν προσμετράται προκειμένου να μπορεί να διεκδικήσει ο μετανάστης νόμιμη άδεια παραμονής.

Σε περίπτωση που κατά το ως άνω χρονικό διάστημα των τριών (3) μηνών που παρέχεται για την εμφάνιση και καταγραφή στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές, πολίτης τρίτης χώρας, ο οποίος εμπίπτει στην ως άνω κατηγορία άσκησης εξαρτημένης εργασίας, συλληφθεί για παράνομη είσοδο και παραμονή στη χώρα, εκδίδεται, σύμφωνα με τα ισχύοντα, απόφαση επιστροφής και εφόσον υποβληθεί από αυτόν σχετικό αίτημα με το οποίο δηλώνει ότι επιθυμεί την ένταξή του στην ως άνω διαδικασία, εφαρμόζεται η διαδικασία του παρόντος. Ο εργοδότης του πολίτη τρίτης χώρας, που καταγράφεται με τη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου, απαλλάσσεται από τις οφειλόμενες ασφαλιστικές και λοιπές εισφορές για την απασχόληση του παρανόμως διαμένοντος πολίτη τρίτης χώρας για το χρονικό διάστημα πριν από την ως άνω καταγραφή του. Δεν απαλλάσσεται από την τυχόν επιβολή κυρώσεων για την απασχόληση του παρανόμως διαμένοντος πολίτη τρίτης χώρας για το χρονικό διάστημα πριν από την καταγραφή του.

Τέλος, προβλέπεται ότι σε περίπτωση που έχει ξεκινήσει διαδικασία μετακλήσεων, σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, αλλά δεν έχει ολοκληρωθεί έως 31 Δεκεμβρίου 2012, μπορεί να ολοκληρωθεί εντός του έτους 2013.

Κεφάλαιο Δ' - Τελικές Διατάξεις

Στο άρθρο 15 γίνεται γενική αναφορά στις καταργούμενες διατάξεις.

Στο άρθρο 16 διευκρινίζεται ότι για τον αγροτικό τομέα, μέχρι να εκδοθεί η προβλεπόμενη στην παράγραφο 4 του άρθρου 5 υπουργική απόφαση, αρμόδιες αρχές που οφείλουν να ενημερώνουν οι εργοδότες για την απασχόληση υπηκόων τρίτων χωρών, είναι τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών, ή η Αστυνομία ή ο Δήμος που βρίσκονται πλησιέστερα στην κατοικία του εργοδότη.

Με το ακροτελεύτιο άρθρο 17 ορίζεται ο χρόνος έναρξης ισχύος των διατάξεων του νόμου.

Αθήνα Οκτώβριος 2011

Οι Υπουργοί

Εσωτερικών

Οικονομικών

Χ. Καστανίδης

Ε. Βενιζέλος

Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Διαφάνειας και

Δικαιοσύνης,

Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Γ. Κουτρουμάνης

Μ. Παπαϊωάννου

Προστασίας του Πολίτη
Τροφίμων

Αγροτικής Ανάπτυξης και

Χ. Παπουτσής

Κ. Σκανδαλίδης

Εξωτερικών

Στ. Λαμπρινίδης